

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe, se prodajajo po 3 nč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe, po 5 nč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 3 st. mm, smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in utoljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5.20, za pol leta Kron 2.90.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in republik se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poročvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti števe 18.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Narodna delav. organizacija v Trstu priredi

v nedeljo, dne 17. aprila t. l.

dva javna shoda

in sicer:

v ROJANU v prostorih „Konsum. društva“ ob 10. uri zjutraj;

na OPČINAH v prostorih „Kons. društva“ ob 4. uri popoldne.

Na dnevnem redu je edina točka:

Volitev v okr. bolniško blagajno

Okoličani! Pridite v velikem številu na ta shoda, ker je velike važnosti za vsacega Slovenca!

Odbor

Nar. delav. organizacije.

BRZOJAVNE VESTI.

Državnozbornske ogrske volitve.

BUDIMPEŠTA 14. Listi poročajo, da se bodo splošne volitve za državni zbor vršile v prvih desetih dneh meseca junija.

Novi avstroogrski poslanik v Rimu.

RIM 14. Danes zjutraj je došel semkaj novoimenovani avstrijski poslanik pri Kvirinalu Merey. Poslanik izroči v kratkem kralju svoje poverljivo pismo.

Lovska razstava na Dunaju.

DUNAJ 14. Otvoritev Ivovske razstave je odložena na 7. maja.

TURČIJA.

CARIGRAD 14. Grška občina v Janini se je pritožila pri patrijarhu, da so se bosanski naseljenci nastanili v grških vaseh. Listi poročajo, da je vlada ukazala 2000 bosanskih naseljencem, naj se naselijo v Makedoniji.

Štrajk v Marsilji.

MARSILJA 14. Na nekem sinočnjem shodu so upisani mornarji sklenili, da sami izvedejo štrajk. Sklenili so zato pozvati druge delavske zvez, naj grejo zopet na delo.

MARSILJA 14. Na pomolih so zopet pričeli delati. V ladjedelnicah se sili na delo toliko delavcev, da ne morejo vsprejeti vseh. V plinarni in drugih tovarnah se dela normalno.

Avstralski parlament.

LONDON 14. Kakor poroča neki tukajšnji list iz Sičnaya, je delavska stranka dobila na volitvah za zvezni parlament le sedejev, ki bodo imeli z neodvisnimi liberalci v parlamentu večino 19 glasov.

Dinamitna eksplozija v Kobe.

TOKIO 14. V Kobskem zalivu je eksploziralo na neki ladij 130 tonelat dinamita kar je povzročilo v mestu in okolici veliko škodo. Mnogo oseb je bilo ranjenih.

Dunaj 14. „Fremdenblatt“ poroča, da je težko obolel za pljučnico v Inomostu predarelski deželni glavar in člen gospodske zbornice Adolf Rhomborg.

PODLISTEK.

Jurkica Agičeva.

Povest.

Hrvatski spisal Ks. Šandor-Gjalski. - Prevel Fr. Orel.

Imajoči tako pod rokami ono isto opravilo, ki jima je bilo tako pri srcu in v isto vrhu, kakor je bila njihova, — nista mogli drugače, nego da sta snovali dalje svoje načrte. Zato se je tudi sedaj, ko je oče pisal, sukal njihov pogovor edinele o perilu, ki ga je njima treba. Razmišljali sta zopet, kako bi prišli do njega. Jurkica je spomnila, da za sedaj mora odstopiti od take zahteve, ker nikakor ne privoli, da bi se zavoljo nje zadožili. (Pri besedi „dol“ so se Agiču mestoma naježili lasje). Mati se je protivila hčeri. — A za Boga milega! Saj nimaš ničesar! Taka pojdeš med ljudi? Pomisli — da si stotnikova hčerka, — pa tudi učiteljica!

Agič je trepetal vesolja, pri tem pa pazno motril Jurkico, ki jo je imel za najmodrejši in najpremetnejši stvor na svetu,

Dunaj 14. Poveljnik vojne mornarice grof Montecuccoli se je povrnil semkaj.

Dunaj 14. 46letni draguljar in zlatar Josip Gschiegl je v minoli noči s streljo iz revolverja ranil svojo ženo in svojega otroka, a sebe težko poškodoval. Vzrok temu činu je slabo finančno stanje. Otrok je nekoliko ur potem v bolnišnici umrl. Žena in mož utegneta ozdraviti.

Budimpešta 14. (Ogr. biro) Minister-ski predsednik je popolnoma okreval, tako da prevzame jutri svoja navadna uradna opravila.

Pariz 14. Kongres železniških delavcev je izvolil odbor, ki naj določi, je li sedanji trenotek ugoden za štrajk.

Pariz 14. Ministerski predsednik Briand se je povrnil semkaj.

Benetke 14. Roosevelt je po noči došel semkaj s svojim sinom. Ob 2-20 popoldne sta Roosevelt in njegov sin odpotovala na Dunaj.

Državni zbor.

DUNAJ 14. Poslanska zbornica se je danes zopet sestala. Posl. Seitz, Choc in dr. Stransky so polemizirali proti dnevnemu redu, določenemu od predsednika, da se ima kakor prvo točko postaviti na dnevni red predloga glede posojila. — Posl. Seitz je predlagal spremembo v smislu, da naj službena pragmatika tvori prvo točko in predloga o posojilu drugo točko dnevnega reda ter je zahteval poimensko glasovanje. V poimenskem glasovanju je bil predlog posl. Seitzja odklonjen z 219 proti 259 glasom. (Klici ogorčenja in hrupni protestni klici pri čeških radikalcih).

Zbornica je nato pričela prvo čitanje o predlogu posojila. Posl. dr. Ellenbogen je obsojal presenečenje zbornice po predlogi o posojilu in je najostreje kritikoval postopanje vlade. — Potem je povzel besedo finančni minister Bilinski in obširno polemiziral proti izvajanjem posl. dr. Ellenboga ter se najprej obrnil proti očitani, češ, da je zbornico presenetil s 182-milijonsko posojilno predlogom. Minister je opozarjal, da je že prej omenjal, da bo treba zeti posebno posojilo posebno radi bosanskih zmešnjav. Primanjkljaj ne izvira iz troškov za vojaške namene, ampak iz notranje-avstrijskih razmer, na podlagi izdatkov, ki jih je napravila vlada za razne kulturne in druge potrebe v smislu sklepa zbornice. Nasproti trditvi, da predloga ni dovolj utemeljena, je omenjal minister, da se gre tu za vojaške izdatke in tu nikakor ne gre, da bi se v odprti zbornici razpravljalo o tem. V odseku pa bo dal domobranski minister vsa potrebna pojasnila. Iz zadnjega glasovanja bi bila vlada izvajala konsekvence, ko bi se bilo šlo za večino, ki bi bila pripravljena prevzeti vlado in obveznosti, na mesto odstopivše. (Razni mejklici). Od takrat, ko je vlada predložila predlog, so se razmere na denarnem trgu poslabšale. Renta je padla za 75 vin. Tržna obrestna cena je poskočila od 3 na 3 in en četrt, obrestna mera v Londonu se je zvišala. Denarne razmere so se poslabšale. Ogrsko posojilo nam je odvezlo del denarja. Ako se nam sedaj govori o večini, dovolite nam, da se obrnemo na to večino in jo prosimo, naj nam dovoli čimprej najetje tega posojila v znesku 182 milijonov kron, da nam bo mogoče dobiti isto še pod pogoji, katere bo mogoče sprejeti.

pred katerim se nič ne prikriva, pa resnično se je bal, — četudi brez razloga — ni-li dekletce že vse uganilo?

— Da, — to kar potrebujemo — mora biti — je nadaljevala gospa. Seveda, siromaki smo — premišljam, a moj um si ne more raztolmačiti, kedaj, odkod in kako preskrbimo to? Ali — Gospa ni še dovršila, kar je nekdo potrkal na vrata. Po naglem, nestrpnem odzivu stotnikovem je stopil v sobo deček z velikim, v plavem papirju ovitim omotom.

— Kaj je? — sta vprašali mati in hči istočasno. Prva je vstala. Dekle je pa obsedelo in od začudenja obstalo z iglo v zraku, kakor jo je imelo ob hipu. Agič je z jednim očesom spremljal vse te dogodke; ali da se ne izda, poglobil se je navidezno še tišje v svoje opravilo in niti da bi se bil obrnil do novodošleca. Brskal je dalje s perserom po papirju, da je uprav škripalo, a napravil ni — ničesar.

Gospa ga je vprašala že jedenkrat, a deček se je držal, kakor da ne zna ničesar. Ali na golobradih rdečkastih licih mu je zaigral dobročuten, top smeh. Le v toliko se je zbral, da je nejasno blebetal, da ne vé, kedo je kupil ter da se mu je samo naročilo, naj te stvari odda pri stotniku Agiču ter da so za domačo gospico.

Minister se je potem obrnil proti mnenju, kakor da bi bila gotovina v blagajnah del proračuna. Gotovina v blagajnah, v katere se stekajo vsi dohodki države, so sredstvo za tehniško možnost uprave. Minister je hotel primerjati lanko in letošnje stanje gotovine v blagajnah. — Lani smo imeli 420 mil. skupne gotovine v centralni blagajni, letos 190 mil. Iz te gotovine se ni skrivaj potrošilo ničesar. Knezoškofu Jegliču se ni dalo iz gotovine v blagajnah niti stotinke. Ako je dobil predujem, se je zamoglo zgoditi to le iz premoženja verskega zaklada, v kar ima vlada pravico in kar se je že v marsikaterih slučajih prakticiralo. Davka ni minister odpustil škofu Jegliču nikakega. — Kar se tiče vprašanja, če so bili iz gotovine blagajn plačani časniki, ne ve on (minister) ničesar. (Veselost). — Posl. Winarsky: Vsa ministerska klop se smeje! — Finančni minister: Le pustite, da govorim! — Posl. Eldersch: Sedaj pride dobra šala! — Minister: Dobra šala? Ne vem, če se plačuje liste. O tem mi ni ničesar znano. (Veselost).

Posl. Selinger: Po kom plačate?

Finančni minister: Ne plačujem po nikomur, ker lahko zagotavljam na svojo čast, da cela zadeva časopisov sploh ne spada v delokrog finančnega ministra... (veselost) in sploh ne obtežuje c. k. blagajn. (Ponovna veselost!) Znete prav dobro, da imamo dispozicijski fond. Ako se pa časopise res kaj potrebuje (ne, nič! n. pr. „Triester Zeitung!“ Op. ur.) o čemur mi ni nič znanega (to je že nesramno, da trdi kaj takega in minister! Op. ur.), se utegne to pokrivati iz tega fonda. Zaključujem z zatrdilom, da je gotovina v blagajnah tako mala, da potrebuje ojačenja in z zagotovilo, da za tajne namene in posebno za časopise ne potrebujemo niti vinarja iz državnih blagajn. (Kdo plačuje potem vladne časopise?)

Minister je konečno prosil zbornico, naj kot dobri hišni oče omogoči upravitelju, njemu, finančnemu ministru, da napravi red. Zato izraža nado, da, če ne cela zbornica, se najde večina, ki mu bo omogočila, da najame posojilo, dokler so še kolikor toliko ugodni pogoji za dobiti denar.

Med vlogami * * * nahaja interpelacija posl. Dubiliča v zadevi odloka, ki ga je izdal naučni minister na deželne centralne vlade na Kranjskem, Primorskem in v Dalmaciji v zadevi Halleyevega kometa. Interpelanti izvajajo, da ne obstoji med prebivalstvom omenjenih dežel nikak strah glede omenjenega kometa. Vest da razprodaja ljudstvo svoja premoženja za vsako ceno, je popolnoma kriva. Interpelanti vprašujejo, naučnega ministra grofa Stürgkha, če je res izdalo tako naredbo in v pritrjevalnem slučaju, kako more opravičiti ljudstvo žalečo prisojanja, ki so zapopadena v omenjeni odloki.

Med vlogama se nahaja tudi interpelacija posl. Pittacco v zadevi ponesrečenja vlaka pri Miljah.

Ustavno in politično življenje Slovencev od l. 1848. do l. 1868.

Predaval dr. Bogumil Vošnjak dne 10. in 11. IV. v N. D. O.

Ustava z dne 4. marca 1849, ki je delo velikega prijatelja Slovencev, grofa Stadionja, ni nikdar stopila v veljavo. V svojem jedru

— A kedo je naročil? To mora biti kaka pomota. — Ej! — Agič, — kam si se tako poglobil? Čuješ-li? Poglej! Tukaj so prinesli neke stvari in deček pravi, da so za nas. Ali to je nemožno; ni-li še kateri drugi stotnik Agič v Zagrebu?

— Ne, — ne, — to je za vas; — popolnoma gotov sem! — je presekala deček gospej govor in še bolj porudečel.

Stotnik se ni niti ganil od svojega posla. Jurkica pa se je nekam prestrašena, potrta ozirala na veliki omot. Velike, svetle oči so se jej bliščale od čuda in strahu, neke sumnje so jo obšle, a naposled sta jej tisti lepi očesi vzplamteli togotno in jezno... „Ni-li kedo —?“ Ali ni mogla izreči misli, ki jo je prešinila. Spomnila se je, da so jej pripovedovali, da je bogati gospod L. doposlal neki njeni tovarišici isto tak dar na dom. „To bi bilo strašno, — ali ne, — nemožno, — kedo bi se predrznil, — kedo bi se tako spozabil, — kedo bi mogel —?“ — ječala je v svoji notranjosti. In oni veliki omot jej je postal ostuden in strašen. Zabolelo jo je pri čistem njenem srcu in jeza jo je trla, ko je zagledala, kako se je mati lotila omota, strgala z istega ovojni papir, kako preizkušuje platno. Deklica je vstala srdito, obraz jej je zagorel, a v grlu jo je dušilo.

je precej centralistična; naperjena predvsem proti ogrskemu državnemu pravu. Hrvatska je povsem samostojna od Ogrske. Med kronovinami je našteto tudi ilirsko kraljevstvo. Ker pravi, da vse kronovine dobe svoje lastne deželne ustave in je med kronovinami omenjeno samo enotno ilirsko kraljevstvo, je sklepali, da je bil za vse ilirsko kraljevstvo zamišljen eden deželni zbor. To bi bila torej združena Slovenija leta 1849. Ustava leta 49. določuje tudi delokrog državnega sveta, pravnega predhodnika našega današnjega državnega zbora, ki bi se pravzaprav pravilno moral imenovati državni svet. Na starega leta dan 1851 je izšel patent, s katerim je bila marčeva ustava preklicana, ker da ni primerna razmeram avstrijskega cesarstva in tudi ni izvedljiva. Zavaljal je absolutizem. Veliki sen slovenske inteligence je bil pri kraju: združena Slovenija postaja utopija!

Zanimiv je cesarski manifest, s katerim je bila razglašena vojna Piemontu l. 1859. V tem manifestu je govoril cesar kakor „knez v nemškem Bundu“. Iz manifesta je razvidno, da dinastija smatra za življensko nalogo Avstrije vladati Nemčiji in Italiji. Pri Solferinu pa se je zgrudil avstrijski absolutizem v prah. Poklican je bil državni svet, v katerem ni bil niti eden Čeh niti eden Slovenec; a izmed Hrvatov Strossmayer in Vranicani. V državnem svetu so prodrli federalisti s svojim predlogom z znatno večino. Oktoberski diplom leta 1860 je bil sad posvetovanj državnega sveta. Ustavna kompetenca deželnih zborov je bila mnogo širša nego v ustavi leta 48. Ako je delokrog dvomen, se daje prednost deželnemu zboru. Državni zbor, kakoršnega je hotel uvesti oktoberski diplom, bi imel samo eno zbornico. Tekom par mesecev pa si je nemška buržoazija zopet priborila veljavo. Dne 26. februarja 1861 je izšel februarjski patent in delokrog deželnih zborov je stopil v ozadje nasproti vseobsežnemu delokrogu državnega zbora, ki ima dve zbornici: gospodsko in poslansko. Pa deželni zakoni so državnim zakonom polnopravni.

Z februarjskim patentom začena za Slovence nova doba. Tekom sedem let, od leta 1861 do 68., se je zgodilo tisto čudo, da se je slov. narod vzbudil, kajti množice so se sedaj začele zanimati za javno življenje in narodnost. To je bila doba slov. idealizma. Dr. Josip Vošnjak nam slika krdelec narodnih bojevnikov tako-le: „Vsi smo bili složni in tesno združeni, delujoči brez ozira na lastno korist, vsi drug drugega podpirajoči, vsak pripravljen svoje mesto odstopiti drugemu bolj sposobnemu. Tu ni bilo nobene zavisti, nobenega skritega rovanja, vezala nas je iskrena medsebojna ljubezen. In ti močje so si bili svesti svoje visoke naloge, čutili so, da je njih dolžnost poklicati v javno življenje narod brez zgodovine, narod brez preteklosti.“

Jako značilen je mariborski program z leta 1865. Ustanovijo se naj narodne kurije v deželnih zborih dežel z mešanim prebivalstvom. Skupne zadeve ilirskega kraljevstva in štajerske vojvodine naj zastopa skupni zbor, narodne potrebe Slovencev naj zastopa narodni zbor, sestavljen iz odposlancev deželnozbornskih kurij. Luka Svetec se je izrekel proti tej državno-pravni konstrukciji, češ, da je ilirsko kraljevstvo enostranski diplomatičen akt, ki ne veže ne cesarja ne naroda. Nasproti temu bi bilo navajati, da

— Prijatelj moj! če ne znate, od koga je platno, potem ni namenjeno nam. — Tako je začela govoriti dečku tresočim glasom, a slučajno jej je oko obtičalo pri očetu, ki se je ves sključil k svojemu pisanju in kašljal zelo sumljivo. A ta kašelj je bil bolj podoben siloma zadržavanemu smehu.

— A, uvidevam — oče, ah, — neumna, slepa norica, jaz! Ti si ta, — ti, — ti! — je vskliknilo dekle, zletelo k njemu ter se mu vsa razburjena obesila okolu vratu.

Ni več ni koristilo tajiti še dalje. Jurkica je dokazala črno na belem, da ta zločinec je — on, in poljubljaje ga po vratu, po licih, po rokah, ga je izvabila, da jej je priznal vse.

— A kako in odkod? — se je oglašila sedaj gospa, bolj začudena, nego-li poprej.

— Odkod, — odkod! Resnično, odkod? Poglej le mamica te listine, — vidiš-li? Tako je — tako! To opravilo ne spada k pošti. O dobri moj papaček! A — kako boš vstrajal? Toliko se boš mučil? A jaz — nespametnica, — vse se je odigralo pred menoj, videla sem, kako se je skrival v svoje listine, — a pogodila ne ničesar! Ah, ah, ti zlobni človek, — dobri moj atek!

(Pride še.)

ima ilirsko kraljevstvo povsem korekten državopraven značaj in je ono navedeno kakor enakovredno vsem drugim zgodovinskim tvorbam v Pilerstorfovi in marčevi ustavi. Ne da bi se mariborski zborovalci tega zavedali, je v mariborskem programu že izražena misel *narodne avtonomije*. Istega leta, v katerem je bil sklenjen mariborski program, je Palacky izdal svoje sloveče delo: „Idea statu rakouského“, gotovo najglobokomnejše delo avstrijske politične literature. V „Ideji“ je izražena globoka misel: „načelo narodnosti ima in vzdržuje svoje poslanstvo na veke, ves boj proti njemu je le borba proti vetru“. In Palacky proglašuje, da Avstrija nima nič iskati v Italiji in Nemčiji. To je isti Palacky, o katerem je izrekel zloglasni Friedjung, da ni bil niti bister niti globok duh.

Dva velika poraza sta zadela Slovence v 60. letih. Leta 1861 je ustvarilo za Slovence najneugodnejšo situacijo, ki si jo moramo sploh predstavljati; nikdar prej niso bili Slovenci ustavno in upravno tako razkosani, kakor odlej. Drugi poraz je bil *dualizem*, ki je odtrgal Slovence od Hrvatov. Palacky je svaril pred dualizmom že leta 1868 in pisal, da je dualizem še mnogo pogubnejši, nego popolni centralizem! In vendar so na Dunaju Slovenski poslanci glasovali za dualizem!!

O pravem narodnem političnem gibanju med Slovenci je možno govoriti še le od leta 1867 naprej. Da je iz Slovencev res postal narod v pravem smislu besede, na tem gre zasluga slovenskim taborom. Pred dobo taborov ni možno govoriti o slovenskem narodu v strogem smislu besede, ker se ljudstvo ni zavedalo svoje celokupnosti in ker politično gibanje doslej ni bilo gibanje mas.

Ali je res ustavno pravo predmet, ki je danes delavcu tuj in zanj brez privlačne sile? Nešteto delavskih razmerij je treba uzakoniti, treba ustvariti *javno pravo delavstva*, ki je bo ščitilo pred zatiranjem in izkoriščanjem. Novodobne socialne razmere postavljajo javno pravo pred čisto nove smotre in naloge. Treba je zavračati tisto omalovaževanje, ki je imajo slovenski socialisti za hrvatsko državno pravo. Pozitivno hrvatsko državno pravo (in ne sanjarije Starčevića) je tudi za Slovence ogromnega pomena, kajti ono je sposobno za razvoj in izpopolnjevanje. Pa to je hiba Masarykovega naziranja o javnem pravu, da pozna samo historično in prirodno pravo, ne omenja pa tega, kar je glavno, in to je: *pozitivno pravo!* Ne upoštevati tako zvežega in krepkega pozitivnega hrvatskega državnega prava bi bilo za Slovence naravnost pogubno. **Pa tudi narodnost je realna socialna sila**, ki jo je treba organizovati in uzakoniti; in to je naloga javnega prava. Vsakdo, kdor se bojuje za čisto razumevanje narodnosti se bojuje za neko mogočno kulturno vrednoto. Za Slovence velja to, kar pravi Brand, junak Ibsena, zastopnika kulture malega naroda: „Narod, bodi še tako mal, črpa iz bojev in trpljenja pogum in silo“. Pa Slovenci so menda doslej črpali poguma in sile bolj iz trpljenja, nego iz boja.

Poslanec dr. Ploj o razmerju med slovenskim poslanci.

Minolo nedeljo je imel drž. posl. dr. Ploj pri Sv. Marjeti pri Ptujih volilni shod, na katerem je povdarjal, da še vlada med obema jugoslovanskima kluboma nesoglasje, krivda za to ni pri „Zvezi južnih Slovanov“, pač pa zbirajo nesoglasja neutemeljena in neresnična poročila v nasprotnih listih. „Zveza južnih Slovanov“ ni napravila v zadevi vseučilišča nobenega novega sklepa, posebej pa ne nobenega protisklepa proti onim prejšnjim v „Narodni zvezi“.

Glede „Slovanske enote“, je posl. dr. Ploj naglašal, da ima ta v sebi veliko nasprotujočih si strank in povrh nima pozitivnega programa, ampak le boj proti vladi. To je njena slabost. Neobhodno potrebno je torej, da stranke in člani s trdno voljo in z zaupanjem sedejo skupaj, poravnajo medsebojna strankarska razmerja in izdelajo pozitiven program, potem pa mirno, stvarno in dosledno delajo z uvaževanjem zunanjega položaja in brez precejevanja lastnih moči. Moje naziranje glede obstrukcije in vsake nasilne taktike je — tako je naglašal dr. Ploj — da to ni pravilno in ni dobro ter tudi v novi zbornici splošne in jednake volilne pravice ni trajno uspešno. Stroga opozicija bodi naš cilj, dokler ne uveljavimo v vladi pozitivno svojih teženj, a pot k temu je skupno in složno delo po jasnem dogovoru.

Dnevne novice.

Pruska volilna reforma je bila predvčerajšnjim vsprejeta v tretjem čitanju. Za njo so glasovali centum in konservativci. Prusija ima po zaslugi pruskih junkerjev enega najbolj nazadnjaških volilnih redov na svetu, ki ne dela nemški kulturi prav nobene časti.

Roosevelt — zopet predsednik Zjedinenih držav? Slava sedanega predsednika Tafta je začela popajati. V ameriškanski republikanski stranki se je pojavila struja, ki si želi Roosevelta zopet za predsednika. Kakor poročajo iz Porto-Maurizio, se je Roosevelt izrekel pripravljeno vsprejeti kandidacijo za predsedništvo, ako bi njegovi prijatelji vstrajali pri tem. Roosevelt uživa radi bojev, ki jih je vodil proti

trustom, pri Amerikancih veliko popularnost, zato je skoraj gotovo, da bo na prihodnjih volitvah zopet izvoljen za predsednika Zjedinenih držav.

Politični boji na Francoskem, v tej deželi finih manir in etiket, se vodijo vse prej nego dostojno. Poročali smo o napadu na ministerskega predsednika Brianda, na katerega so metali revolucijonarji kamenje. Sedaj pa javljajo francoski listi o napadu na bivšega ministra zunanjih Delcasséja, ki je bil na nekem volilnem shodu težko ranjen z revolverjem. Rane so nevarne.

Björstjerne Björnson. Stanje Björnsonovo se je tako zboljšalo, da prebija sedaj po par ur na dan izven postelje. Upa, da se bo mogel preseliti meseca maja na Norveško. Pesnik se nahaja, kakor znano, v Parizu.

Monte Carlo je podjetje, ki nosi na leto 20—30 milijonov frankov dohodkov. V kratkem izide bilanca, iz katere bo razvidno, da so se dohodki v poslednji sezoni povečali za 2 milijona in pol frankov. Delničarji dobijo na vsako delnico 350 frankov.

Pri občinskih volitvah v Karlovcu so tudi v prvem razredu sijajno zmagali kandidati hrvatsko-srbske koalicije in sicer brez protikandidatov.

Karl May — razkrinkan kakor slepar, tat in ropar. Nemški pisatelj Lebins je pisal operni pevki Scheindt pismo, v katerem imenuje znanega pisatelja potopisnih romanov Karla Maya navadnega zločinca. May je vsled tega vložil tožbo proti Lebinsu, ki pa je nastopil dokaz resnice. Razprava, ki se je vršila v Charlottenburgu, je dokazala, da je bil May že predkaznovan s kaznimi do 4 let zopora radi goljufij in tatvin. V mladih letih je bil roparski glavar in je izvršil na Severočeskem več ropov. Lebins je tudi dokazal, da May ni nikdar prišel izza nemških mej in da so vsi njegovi potopisi predrzen plagijat in švindel.

May igra v svojih spisih velikega katoličana in moralista ter je pisal svoje romane v znani katoliški družinski list „Deutscher Hausschatz“.

Pruski hakatizem. Eden glavnih ustanoviteljev pruske protipoljske hakate, oziroma društva Ostmark, deželni ekonomski svetnik Kennemann je umrl v Poznanju v starosti 95 let. Društvo „Ostmark“, ki si je stavilo nalogo nasiloma ponemčiti Poljake in jih s pomočjo nakupovanja posestev pregnati z rodne zemlje, so ustanovili gospodje Hahne-mann, Kenneman in Tiedemann. Zato se protipoljski besneži po začetnih črkah teh treh mož imenujejo: *h a k a t i s t i*.

Znani slepar Strasnof, „šulkolega“ d.ra Franka, je bil pred sodiščem v Mitrovici radi raznih goljufivih manipulacij obsojan na 5 let ječe.

Domače vesti.

„Gorica“ še ni odgovorila na naše konkretne navedbe v članku „Naš odgovor „Gorici“, ki smo ga priobčili v številki zadnjega petka. Najprej se je izgovarjala v sobotni številki, da naših trditev, ali — kakor pravi „Gorica“ — obrekovanj ni mogla takoj (pred volitvami) ovreči. Mislili smo torej, da odgovor na naše konkretne navedbe pride vsaj v naslednji številki, to je v torkovi številki, kajti od petka do torka, menimo, da je dovolj časa za odgovor, posebno, ker se zdi, da ima „Gorica“ ves potreben material na razpolaganje. Saj trdi, da je naš list priobčil gori omenjeni odgovor še le v petek radi tega, ker je vedel, da bi jih dobil po nosu in da bi „Gorica“ vse naše „laži“ pobila, ako bi bila imela dovolj časa!

Ali tudi zadnja številka „Gorice“ ni prinesla nas zanimajočega odgovora. Pač pa je polna napadov, zasramovanj in psov na našo adresu in na adresu d.ra Gregorina in polna sofizmov in zavijanj, ki pa ničesar ne dokazujejo — razun pomanjkanja na stvarnih argumentih. Na vse te psovke in osebne napade ne bomo odgovarjali, marveč pozivljamo ponovno „Gorico“, naj nam odgovori na naslednja vprašanja:

1. Je res, ali ni res, da je slovenski klub, ki je šel v predzadnjem deželnem zboru 9 poslancev proti 5 Gregorčičevega kluba, bil pripravljen odstopiti poslednjemu klubu, torej manjšini, razun mesta namestnika deželnega glavarja tudi še eno mesto v deželnem odboru, ter da se je prvo imenovani klub radi ljubege miru in delazmožnosti deželnega zbora hotel zadovoljiti le z enim odborniškim mestom?!

2. Je res, ali ni res, da se je Gregorčičev klub, ki šteje sedaj 9 poslancev proti 5 slovenske manjšine, odločno upr skromni in opravičeni želji poslednje, da bi se jej prepustilo eno odborniško mesto, da sploh ni hotel z manjšino niti razpravljati o tem, ter da je na način, nekvificiran v parlamentarnem življenju, z vsjo silo zahteval in s pomočjo Pajerjeve stranke tudi dosegel razveljavljenje treh mandatov v veleposestvu, s čemer je pridobil svobodno roko glede volitve deželni odbor?!

3. Ker že „Gorica“ noče odnehati od osebnih napadov na d.ra Gregorina, o katerem je trdila, da spravlja v žep narodni denar in da za narod nič ne deluje in nič ne žrtvuje in ker stavlja narodno požrtvovalnost Gregorčičevo v izgled d.ru Gregorinu, ponavljamo vprašanje:

Je res, ali ni res, da dobiva dr. Gregorčič kakor profesor, ki ne izvršuje svoje službe in kakor državni poslanec in deželni

poslanec in deželni odbornik letnih 15000 K, ako ne več — in to zgolj vsled njegove lastnosti kakor politik?!

4. Ker z ozirom na našo trditev, da je dobil slovenski del goriške dežele v zadnjem zasedanju okolo 400.000 K manje, nego italijanski del, ni „Gorica“ še do danes — akoravno sta pozneje že izšli dve njeni številki — znala odgovoriti drugoga, nego da ima druge vire in druge svote, ki jih je uradno izračunala deželna „računarija“, in katere svote da kažejo, da smo se mi zmotili ali hoteli zmotiti za okroglih 400.000 K: pozivljamo „Gorico“, naj že enkrat pride na dan s tistimi uradnimi podatki deželne „računarije“.

Ko nam „Gorica“ na ta določena vprašanja odgovori istotako določeno, jej bomo na razpolago za nadaljno razpravo. Posebno radovedni smo na račune deželne „računarije“.

Volitve v bolniško okrajno blagajno. Od N. D. O. smo prejeli in priobčujemo: Pred 4 leti vršile so se volitve v omenjeno blagajno in „čudom“ je zmagala socialna demokracija proti tedaj vladajoči liberalni stranki, ki ji je stal na čelu dr. Vigin.

Slovenci, učlanjeni pri omenjeni blagajni, so tedaj spoznali, da je bolje, ako ne postavijo svojih kandidatov nasproti socialni demokraciji v nadi, da bo postopala bolje napram ubogemu slov. delavcu soc. dem. stranka kakor do tedaj vladajoča ital. liberalna stranka. Ali varali smo se. Z našim ljudstvom se je v novi eri postopalo ravno tako, ali, da ne rečemo še slabše nego prej. Obljubljali so socialni demokrati — kakor vedno — mnogo ali izpolnili niso prav nič, da bo okrajna bolniška blagajna načeloma tako nastopala za blagor našega delavstva, kakor recimo, za delavstvo drugih narodnosti. Naš jezik je bil ravno tako izpostavljen kakor prej. Ako bi bili vsaj nekoliko pravični, morali bi imeti vsaj uradnike, ki bi naš jezik poznali. Ali to bi za to kratko dobo še ne zamerili toliko, ker bi se dalo mogoče še popraviti. Stvar je še druga. Kar naše delavce največ boli, je to, da opazijo, ko prihajajo kakor bolniki v ambulanco, isto postopanje, kakor pod prej gospodujočo stranko. Kakor prej se gleda naše ljudi tudi danes v bolniški blagajni kakor privandrane. Duh, ki vlada v okrajni bolniški blagajni pod gospodarstvom socialne demokracije je ta, da mi Slovenci v Trstu sploh nimamo iste pravice kakor kaki privandrani kalabreži. A mi se vkljub temu ne udamo. Temveč zahtevamo kakor domačini enakopravnost tudi pri okrajni bolniški blagajni.

V obrambo slovenskega delavstva se je postavila na čelo „Narodna delavska organizacija“, ki je sklenila, se postaviti po robu temu zastopavljenju členov naše narodnosti pri okrajni bolniški blagajni in sklenila je postaviti svoje kandidate.

Slovenci mesta in okolice! Dolžnost je vaša sedaj, da nastopite kakor en mož proti sedaj vladajoči stranki v bolniški blagajni. Pokažimo, svojim nasprotnikom, da znamo ščititi in varovati svoje pravice!

Prihitite torej vsi, ki se zanimate za to volitev, posebno izvoljeni odbor na sestanek, ki se vrši drevi ob 7. uri zvečer. Na sestanku se bo dalo nadaljna pojasnila.

Občinski uradi v Trstu. Pišejo nam: V mestni hiši, takozvani „Palazzo cheba“, ni vse v najlepšem redu. Jaz sicer ne poznam vseh občinskih uradov, ki so raztrešeni po raznih zasebnih hišah in tudi na magistratu samem; poznam le urade, kamor nosim davke. Ti uradi so dokaj neestetični in bi se mogli premerjati edino le onim na naših državnih sodiščih! Pregraja, ki ločuje urade od prostora za stranke, pulti, umivalniki — vse je starinsko in nedostojno občinskih uradov velikega mesta, kakoršno je Trst.

Tudi tisti večno škripajoči pod pred blagajnami bi kak „kovač“ znal bolje narediti, nego ga je napravil dotični mizar! Ako imate denarja za druge razne nepotrebne stvari, skrbite tudi za to, da bodo občinski uradniki in meščani imeli nekoliko dostojnejše urade! Davkoplačevalec.

Maledetti ščavi! Neki sin dedne kulture je prišel v neko tobakarno po kolke „Lega nazionale“. Ker jih dotični slovenski tobakarnar ni imel, je lahonski junak, prišedši na ulico, vskliknil: Maledetti ščavi! — Sad 2000-letne kulture!

Dajte mi škatljico užgalic! je zahteval neki netržaški duhovnik od slovenskega trgovca. Trgovec mu je pomolil one Cirila in Met., menceč, da s tem Slovincu najbolje vstreže.

Nočem liberalnih užgalic — je vskliknil mož in odšel, ne da bi kupil „liberalne“ užgalice!! Je-li tudi ta gospod apostol složnega dela med nami?!

C. in kr. vojna mornarica. Glasom brzojavnega poročila je vojna ladija „Panter“ dne 12. t. m. priplula v Nagasaki, kjer ostane dva dni. Nato odide v Šangaj.

Lumpacij! Včerajšnji „Piccolo“ opisuje na dolgo in široko, kako je prišel v posest zdrobljenim „vrednostim“, ki da so bile pokradene v senožeški cerkvi. Pismo, o katerem trdi, da je prejel iz rok uzmovičev, je pisano v gladki — laščini, kar „Piccolo“ ni vže! Preiskal je z mikroskopom vse besede in našel, da je to pismo pisala — vsaj on (Piccolo) namiguje tako — slovenska roka! Morda je res Slovenec oni, ki je pisal in re-

cimo — tudi kradel. Je-li radi tega sleherni Slovenec — tat?!

Oni, ki so kradli, so govorili med seboj laški, vsaj tako smo čitali v listih in bi bili toraj oni poštenjakoviči Lahi in ne Slovencevi!

Meni-li „Piccolo“, da bomo mi radi tega govorili, da so vsi Lahi sami tatovi?!

Sram vas bodi, nizke duše okolo „svetovnega“ glasila na Goldonijevom trgu! Mi po vas nazvani „barbari“, bi si ne upali sumničati na ta podel način nikogar.

Ako je v Trstu res tudi Slovencev, ki kradejo, pa vam odgovarjamo mi, da so z ne te „umetnosti“, naučili v prvi vrsti od znanih sinov — kulture, ki so naravnost nedosegljivi v tem čednem rokodelstvu! Ste hoteli čuti tudi to pa bodi vam!

„Čevljar baron“ pri sv. Ivanu. Nedeljska vprizoritev operete čevljar baron v Nar. domu pri Sv. Ivanu je žela najlepši vseh. Videli smo spet našo priljubljeno gospico Jan, ki je poleg aplavza na koncu drugega dejanja dobila krasen šopek cvetic. Tudi druge moči so igrale prav dobro, med katerimi naj omenim gospico Müller kakor Maričko ter gospico Benulič kakor baronico, le žal, da je bil mojster Podplat, gospod Čelsky, hripav. Pevske točke so šle izvrstno, menda so uplivala tiste štiri ojstre besede zadnje predstave na račun zbora. Vse je šlo prav v primernem tempu in s posebno živahnostjo.

Posebna pohvala gre orkestru ki je pod spretnim vodstvom gospoda kapelnika Depaula. Posebno je v drugi medvedjanski točki ugajal solo flavta. Odkar vidimo zopet nekanjega kapelnika gospoda Depaula, orkester zopet napreduje, le tako naprej in „Svetjakobčani bomo lahko ponosni na svoj orkester. Y.

Zavarovalnica goveje živine v Bazovici vabi na izredni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 17. t. m. v prostorih gostilne Andreja Grgiča ob 4. uri popoldne. Na dnevnem redu je jedino točka: razdelitev vladne podpore kmetovalcem za nabavo sena.

Podraženje mesa. Tržaški mesarji so zopet povišali ceno mesu, takrat kar za celih 16 stotink pri kilogramu. Ako pojde tako dalje, si bo smela dovoljevati mesno hrano samo še visoka gospoda. A poleg tega je tudi na ribjem trgu taka grozna draginja, da si gospodinja s skromnejimi dohodki sploh ne upa več tjakaj. Navstajal je v resnici položaj, da so siromašnejši sloji res že v zadregi, kaj naj sploh jedo?! Ali res ni nikakega sredstva, s katerim bi se enkrat za vselej odpomoglo večnemu draženju vsakdanjih potrebnih živil?!

Divaška jama 1. majnika razsvetljena! Od merodajne strani nas obveščajo, da naša vrla podružnica „Slov. planinskega društva“ v nedeljo, dne 1. majnika, na splošno željo razsvetli prekrasno divaško cesarjevič Rudolfovo vilenico. Razsvetljava jame bo trajala od treh popoldne do šestih in pol zvečer.

Ker ravno 1. majnika vse rado izletja ven iz mesta, smo gotovi, da je s tem sklepom „Plan. društva“ vstreženo mnogim slovenskim izletnikom, ki si žele ogledati ta čar, to krasoto mile naše slovenske zemlje.

Zato pa naj nikdo ne zamudi te redke in ugodne prilike in naj pohiti na 1. majnika tja ven v Divačo v razsvetljeno vilenico.

Odhod in prihod vlakov državne in južne železnice naznanimo pravočasno.

Živinski semenj na Opčinah. Po dolgem prestanku se namerava zopet začeti z živinskimi semnji na Opčinah in sicer se bodo vršili na podlagi sklepa mestne delegacije dne 20. vsacega meseca. Prvi tak semnji dan bi bil tedaj prihodnji četrtek. Res, da so se naši okoličanski živinorejci oglasili z nekaterimi željami in nasveti v svrhu, da se oživi ta semenj in poveča njegov promet; ali za sedaj ni bilo možno vpoštevat vse te predloge, ker isti potrebujejo posebnega proučevanja. Ali najvažnejše se je za sedaj vendar-le doseglo s tem, da je bil sprejet v mestni delegaciji predlog g. svetovalca d.ra Slavika, na podlagi katerega je dovoljeno našim (tržaškim) občanom iz okolice, da smejo na prva dva semnja prignati brezplačno svojo živino. Ne dvomimo, da pospeši ta olajšava znatno promet na teh zopet otvorenih semnjih.

Tržaška mala kronika.

Poskušan samomor zapuščene. — Karol Metlica, asistent na mestnem ekonomatu stanujoč v ulici Caserma številka 8 je zapeljal, obetajoč jej zakon, 20-letno Marijo Gvardijančič, ki se nahaja sedaj v blagoslovljenem stanju. Metlica jo je pa potem zapustil in ni hotel več ničesar vedeti o svoji obljudi. Sinoči ob 10. uri je omenjena šla z materjo po ulici Nuova in tu srečala nezvestega ljubčeka, ki je šel z drugim dekletom. Gvardijančič se mu je približala ter se začela z njim prepirati. Da prepriči morebitni škandal, je Metlica povabil svojo bivšo ljubico v vežo hiše štev. 27 omenjene ulice. Gvardijančič mu je sledila.

V veži jej je Metlica ponudil 50 K, kar je pa odbila ter nato potegnila mal revolver

iz žepa in ga sprožila proti sebi, ne da bi se bila ranila. Na strel je prihitel policijski inšpektor Moretti, ki je Gvardijančević iztrgal revolver iz rok ter jo odvedel na policijo. Pred hišo se je bila zbrala tudi velika množica ljudi, a nezvesti ljubček jo je, boječ se kake sovražne demonstracije od strani občinstva, urno popihal.

Zloben sin. Ivan Adamich, 19-leten bivši dijak, stanujoč v ul. Cecilia št. 13, spravlja svoje stariše v obup. Radi lastne krivde je že dlje časa brez službe; kljub temu zahteva dan na dan denarja od svoje matere, ki leži težko bolna v postelji, ali pa od skupno stanujoče tete Marijane Bogato. Ako pa mu nočejo dati ničesar, tedaj ju zlobnež pretepa in se ne ustraši niti smrtnih groženj.

Z izsiljenim denarjem pa pohajkuje ničvrednež cele noči po krčmah in najnižkotnejših lokalih. Ker niso pomagale vse prošnje in svaritve, se je oče večkrat obrnil do redarstvene oblasti ali tudi intervencija sodnika je bila brezuspešna; deček se je celo poslabšal od dne do dne. Psihijater, ki ga je preiskal, ga je našel popolnoma zdravega na umu.

Predvčerajšnjem je ta degeneriran sin ogovoril mater z grozilnimi besedami: Ako za danes zvečer ne najdem pripravljenih 30 kron, Te ubijem!

Ta ponovna grožnja je imela hude posledice na ubogo mater; njeno zdravstveno stanje se je poslabšalo. Sedaj je pa očeta minila potrpežljivost, podal se je na policijo in razjasnil slučaj. Na to je bil lopovski sin aretiran. Izročili so ga deželnemu sodišču na razpolago.

Trst zavetišče regnikolov! Vsled tiralice videmske kvesture je bil včeraj tu aretiran 19-letni kovač Fran Vassilio iz Vidma, ki je lani zbežal od tam, potem ko je vkradel 1245 lir.

Tatvina, prestopok proti izgonu, javno nasilje in vagabundazo, vso to božjo robo je pregrešil 28-letni težak Vladimir Griščanin iz Pule. Vkradel je nekaj kave in, ko ga je finančni stražnik zasledoval na biciklu, ga je pahnil in vrgel na tla ter ga še potem brcnil. On pohajkuje brez službe po Trstu, od koder je bil že izgnan.

Koledar in vreme. — Danes: Tiburcij muč. — Jutri: Turibij šk.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 16° Cels. — Vreme včeraj: oblačno.

Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno s padavinami. Zmerni vetrovi. Temperatura mila. Polagano razjasnjenje.

Književnost in umetnost

K orkestralnem koncertu dne 16. aprila 1910. A.) Beethoven in njegov vijolinški koncert op. št. 61. — Kadenca solovijolina nas sprova v zadnji stavek. To je rondo, polno veselega razpoloženja. Solovijolina pričinja takoj sama z rondo-thematom ter ga ponavlja za 2 oktavi višje.

Na to sledi medigra orkestra z istim thematom, na kar prinaša solovijolina drugi tema. Ta razpored se ponavlja nekolikokrat v spremembah. Solovijolina pa začinja potem novi tema v molu v spremembi z fagotom.

K koncu sledi še tretja kadenca, nakar konča tretji stavek tako veselo, kakor je pričel.

Navzlic tej jednostavnosti tega Beethovenovega koncerta je pač le malo umetnikov, ki so poklicani interpreti tega koncerta. Oni pa, ki je v prvi vrsti zmožen, interpretirati umetniški ta koncert, je pač mojster Fran Ondříček kakor klasičen igralec.

B.) *Dr. Antonin Dvořák in njegova romanca za solovijolino.*

Dr. Antonin Dvořák, prvi izmed čeških skladateljev je bil rojen dne 8. septembra 1841. v Milevskem, umrl pa je v Pragi dne 1. maja 1904. Oče, mesar, se je dolgo upiral sinovemu hrepenju po glasbeni izobrazbi, tako, da se je Dvořák razmeroma pozno začel pečati s studijem glasbe. Na vseh poljih vokalne in instrumentalne glasbe je Dvořák zastopan po mnogoštevilnih delih svetovne slave. Znan in slaven je postal po svojih „Slovanské tance“.

Na skladateljskem delovanju Dvořáka zasledujemo tri ostro od sebe deleče se dobe. Prva je doba predpriprav, ko se je Dvořák šolal in učil na klasičnih vzorih; druga je doba razvitka, kjer pri Dvořáku prevladuje novoromantična smer in njegova brezuzdna fantazija. Iz teh dveh dob je malo skladb ohranjenih, ker je Dvořák vse uničil. Še-le v tretje dobi, dobi samostojnega skladanja, dobi čistega, pravega sloga, je postal Dvořák svetovnoznan, znamenit skladatelj.

Forma mu je sveta; po njegovem nazoru mora skladatelj ohraniti stare, podedovane forme, ki naj jih napolni z novo vsebino.

V tem oziru je Dvořák pravo nasprotje Smetane, ki je bil novoromantik, češ forma nastaja pod rokami skladatelja. — Pomen Dvořákov za razvoj umetnosti je absoluten. Izrazita sredstva godbe, oduševljena melodika, bujna, poljudna rytmika in sosebno zareča, prebogata instrumentacija; vse to označuje Dvořáka, tako da ga smemo imenovati največjega simfonika na pragu 20. stoletja. Na instrumentalnem polju je Dvořák v svojem življu; karekteristični znak pri vseh njegovih delih pa je slovanski živelj, ki pomladije pri njem tudi formo klasične sonate. Dvořák je največji virtuoz na orkestru.

Romanco za solovijolino je posvetil mojstru Ondříčku in v njej je Dvořák prebogot na melodijah.

S tritaktim thematom pričenjajo prve vijoline, spremljevane po kontrapunktu drugih vijolin.

Na to zazveni isti tema v klarinetu, v čelu in potem celu v kontrabasu, na kar se razprede v vsem orkestru. Končno pa prevzema ta tema solovijolina in ga razvija do korone. Temu sledi izredno karakteristično spremljenje orkestra, pri katerem solovijolina nadaljuje v vodilni melodiji.

Po stopanju in nekaterih pasajah pričinja orkester v ff. z medigro, katera se počasi umiri. Na to pa zopet pričinja peti solovijolina, ponaljšajoč prvi tema, k čemu je pripojena koda.

Vsa skladba slika in predstavlja nam razpoloženja (Stimungen) v pretresujočih in tudi energičnih tonih.

C.) *Smetana, simfonična pesem „Vltava“ in arija Milade iz opere „Dalibor“.*

Bedřich Smetana, ustvaritelj moderne češke narodne glasbe, je bil rojen 2. marca 1824 v Litomeřicích in je 12. maja 1884 v Pragi umrl. V poslednjem času je oglušil, toda tudi gluhi je, kakor Bethoven, skladal dalje, ter je celo l. 1881, čeravno gluhi, dirigiral predigro svoje slavne opere „Libuše“.

Smetana je slaven v prvi vrsti po svojih operah. Kdo ne pozna „Prodane neveste“, „Poljuba“, „Dalibore“, „Libuše“ itd.?! Toja Smetana ni samo operni skladatelj, temveč je tudi komponist krasnih simfonij. Pomen Smetane se opira na njegovo umetniško mnogostranstvo ter tudi na način, kako je blagodarno posegel v historični razvoj češke godbe. Smetana je bil v prvi vrsti moderen umetnik, ki je svoj cilj in smoter videl le v naprednem delu na glasbenem polju. Njegov učitelj je bil slavni Liszt. Liszt, ta slavni skladatelj, Chopin in Wagner bili so Smetani izhod za popolni razvoj njegove lastne umetniške individualitete. Po vzoru Smetane so tudi drugi češki znameniti skladatelji, sosebno pa Dvořák, na katerega je programna in dramatična godba Smetane imela največji upliv posnemali slavnega mojstra v tem, da so v svojih znamenitih skladbah uvedli češki ljudski ton in češke napeve.

(Zvršetak pride.)

Tržaška gledališča.
FENICE. Danes repriza operete „Grof Luxenburški“.

Društvene vesti.
Članom „Trsta“ se naznanja, da je danes zvečer ob 8 in pol vaja za mešani zbor v prostorih N. D. O.

DAROVL
Za veliki CM. ples združene slovanmladine doposlali: Hladnik Vinko Trst 4 K Rudolf Kenič Trst 4 K, Jakob Bambič Trst 4 K

Vrlim rodoljubnim darovateljem srčna hvala.

— Ignacij Pajk daruje za moško podružnico sv. Cirila in Metoda v Trstu 1 K. Denar hrani uprava.

— V proslavo petdesetletnice prvoboritelja za slovenske šole v Trstu gosp. dr. Gregorina, daruje Vekoslav Kodrič 5 K, za podruž. Cir. in Met. pri Sv. M. M. zg. in sp.

Št. 4895-10 Sežana, dne 12. aprila 1910

OGLAS DRAŽBE.
Dne 28. aprila t. l. odda se potom javne dražbe na podpisnem c. k. okrajnem glavarstvu LOV OBČINE DUTOVLJE v zakup za prihodnjo 8-letno dobo t. j. od 1. maja 1910 l. do 30. aprila 1918 t. Vzklicna cena znaša 500 Kron. Dražba začne ob 10. uri popoldne. Varščina znaša 20%, vzklicne cene in je isto položiti najkasneje do 10. ure predpol. Natančnejša pojasnila da podpisano c. k. okrajno glavarstvo ob uradnih urah.

C. k. okrajno glavarstvo Sežana.
C. k. namestništveni svetnik: REBEK.

Veliki kinematograf BELVEDERE
TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

TRI NOVOSTI! Dne 15., 16., in 17. aprila 1910 **TRI NOVOSTI!**

Danes se spuščanje v morje oklopnice „ZRINYI“. — 1) Hrib sv. Mihaela, po naravi. 2) Ovan s šestimi nogami. 3) Komična šala, za smeh.

NB. V ponedeljek velik komični večer. Predstava bo trajala eno uro.

Prvi sedeži 40 st., II. 20 stot. Otroci in vojaki 10 stot

GIOVANNI MICHEUCICH
MEHANIČNA DELALNICA
TRST, VIA TIZIANO VECELIO ŠT. 4, TRST

SPREJEMAJO SE V POPRAVO PARNI STROJI IN KOTLI, VSAKOVRSNI MOTORJI NA GAS IN BENZIN. — VSAKOVRSNA INDUSTRIJALNA DELA V KOVINAH IN KOTLARSKA BAKRENA DELA.

VSE NAROČBE SE IZVRŠIJO Z NAJVEČJO SKRBNOSTJO IN NATANČNOSTJO. ....

PRORAČUNI IN NAČRTI. TELEFON ŠTEV. 22-53.

Mnenje gosp. dra. A. Piskáčka, Kostelec

G. J. SERRAVALLO Trst.

Podajal sem Vaš izdelek ŽELEZNATO KINA-VINO SERRAVALLO (Vino di China Ferruginoso Serravallo) konvalescentom po težkih boleznih, malokrvnim in škrofuloznim dečkom, kakor tudi oslabelim starčkom. Dosegel sem vedno pospešenje teka in zboljšanje splošnega stanja. Bolniki so radi jemali Vaš dober in uspešen preparat.

KOSTELEK, 8. novembra 1909.

Dr. A. PISKAČEK.

Odprl se je v Škedenju **kinematograf „Adria“**

Elegantna dvorana, sestavljena po najmodernejših načrtih.

Vsaki torek in petek novi program.

VSTOPNINA: I. mesto 30 vin., otroci in vojaki 20 vin. II. mesto 20 vin., otroci in vojaki 10 v.

POHIŠTVO SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Posestniki pisalnih strojev.

Kdor se hoče izogniti nadležnim in dragim popravam ter želi ohraniti pisalni stroj v popolnem redu in brezhibnem stanu naj ne zamudi naročiti se za mesečno čistjenje in vzdrževanje pisalnih strojev, s čimer se zajame stroj za neomejen čas in trajno delovanje. CENA K 1— za mesec za stroj.

Alfred Kubiček, Trst
Corso šte. 23, prvo nadstropje.
(Popravljalnica pisalnih strojev s zalogo pečatov barv, trakov itd. itd.)

Jure Karaman
Zaloga vina: V. Tintore 10, Gostilne: Via Scorzzeria 4 in V. Valdirivo 14.

Gosp. Jure Karaman iz Krifa (Jesenice) Dalmacija izloži na zadaji mednarodni razstavi v Pariz svoja izvrstna dalmatinska vina (črno, belo, opolo in refošk) in bil odlikovan z diplomom zlato kolajne in častnim križcem (Diplôme de Médaille d'or avec Croix d'Honneur du Mérite).

Velika zaloga fotograf. aparatov s pritliklinami
Rodolfo Buffa
optik, Trst, Corso šte. 2.

Bogat izbor Kodakovih aparatov in vseh izdelkov znane družbe „Eastman KODAK“. Aparati Zeiss, Goerr, Huttig, Erneman, Krügener, Busch, Mackenstein itd. itd.

Tvrda sprejema vsa dela razvijanja fotografij, izdeluje in povečuje fotografske posnetke vestno in PO NIZKI CENI. CAMERA OBSCURA na razpolago gg. kljontom.

Navadni in prizmatski daljnogledi (Feldstecher) gledališki daljnogledi, naočniki baro- in termometri ter vsi opt. predmeti.

Plošče, Film in papir iz najboljših tovarn.

Priporočamo našim **KOLINSKO CIKORIJO!**
- - gospodinjam - - - - iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. - -

HOTEL BALKAN

70 sob. elektr. razsvetljava, lift, kopelji
GENE ZMERNE. I. KÖGL.

HOTEL BALKAN

Vesti iz Goriške.

x Deželnozbornske dopolnilne volitve na Goriškem. Na shodih na Krasu je bil proglašen kandidatom za dopolnilno volitev v trgih g. Andrej Gabršček, Gregorčičeva stranka pa je postavila župana v Sv. Križu g. Tomaža Mrevlje.

V tej skupini je opetovano zmagal narodno-napredni kandidat, da-si po novem volilnem redu, ki ga je izdelala Pajer-Gregorčičeva večina, volijo tudi kmečke vasi, ki spadajo pod dotično županstvo. Poprej so pa volili samo tržani, kar je bilo pač edino pravilno.

So nekateri ljudje, ki političnemu nasprotniku označajo vsako še tako resno in pošteno dejanje kakor volilni manevar; te ljudi bi radi sedaj vprašali, ni li ta določba novega volilnega reda tako prozoren volilni manevar, da ga lahko slepci otipajo?!

In taki ljudje si upajo pisati o politični poštenosti!

x Vojaški nabori se vrše te dni v goriški okolici.

Čujemo, da so letos potrdili v vojske izredno število naših fantov. Seveda, za to je še dober Slovenec, ko pa zahteva od vlade drobtinico pravice, tedaj ga nočejo poznati.

x Vreme v Gorici je že več časa kaj nestalno. Menjava se dež z lepim vremenom in vetrovi: pravo aprilsko vreme.

Iz Lokev. Dne 19. marca t. l. nas je posetilo „Slovensko gledališče“ iz Trsta ter nam z izbornim nastopom nudilo mnogo zabave v krasni burki g. J. Štoke „Moč uniforme“. Naši domači diletantje so z vso pozornostjo sledili umetniškem proizvajanjem nekaterih nastopajočih oseb, osobito gospe Danilove in g. ce Mekindove, kakor tudi drugih naših ljubih gostov. Da-si je bilo vreme jako neugodno, pokazalo je ljudstvo vendar, da se zanima za umetno-zabaven užitek. Želeti bi bilo le, da bi ista gospoda večkrat prihiteli na naš Kras ter bi nudili našemu ljudstvu takega užitka.

Po predstavi se je razvila živahna zabava v gostilni gosp. Ant. Muhe, kjer je g. S. Praprotnik napil tržaškemu gledališču, ki razvedruje ljudstvu glavo in srce. Dvignil je svojo čašo, a gospico Mileno Žagarjevo je zaprosil, naj dvigne krožnik in naj nabira orožje v odgovor slovenskim Herostratom. — Takoj je gospica nabiralka izročila nabranih K 11:60 tukajšnji Cirilmetodovi družini.

Teden pozneje smo krstili najmlajšo Muho Danico, ob kateri priliki smo zopet nabrali K 15:20.

Gosp. naduč. L. Arko je izročil v odgovor Cirilmetodariji 5 K. — Gosp. Ignac Eržen iz Divače je poleg navadne letnine plačal isti podr. 50 odstot. zamudnih obresti v znesku 1 K.

Dal Bog še mnogo takih zabav, še več takih krstov, nešteto takih Cirilmetodarjev, a vse Slovence take dolžnike, da bi plačevali od novega leta pri letnini 50 odstot. zam. obresti!

Le pridno živaj mojster Cviren, Ker v uniformi le je moč, Milena Žagar žagaj-zbiraj Ciril-Metodu na pomoč!

Zemljeknjižni izpit. — Dne 13. t. m. je napravil v Gorici z dobrim vspehom zemljeknjižni izpit v slovenskem in nemškem jeziku g. Josip Tusulin, pis. oficijant v Kobaridu.

Vesti iz Istre.

Bralno in pevsko društvo „Slavnik“ v Klancu priredi dne 17. t. m. zabaven večer s petjem, igro, srečelovom, godbo in plesom v prostorih gostilne „Metlika“ v Klancu.

Svirala bo godba pevskega, bralnega in sokolsko-godbenega društva „Zvezda“ iz Herpelj.

V slučaju slabega vremena se zabavni večer odloži na teden pozneje.

Iz Boljunca. V protest proti Slovenčevi Cirilmetodariji zložili pevci društva „Prešeren“ v spomin pok. Ljubice Milene Šancin po njenem pogrebu svoto K 2:10, oče določil še K 2:90 skupaj 5 K. — Denar odposlan vodstvu v Ljubljano.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stoti besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj lns. oddelku.

Gostilno s kuhinjo vred, imajoč od litra, se ikče za mesec naj. Posredovalci izključeni. Naslov pri upravnistvu „Edinosti“. (615)

Jakob Škrinjar Trstenik-Greta št. 546 — toči izvrstno domače črno vino po 80 vinarjev litro. (614)

Polagatelj parketov v sprejme v trajno delo Ivan Primožič Reka (Kavarna Fiume). (616)

Novo hišo na Korzu v Gorici s prtiličjem in nadstropjem, vsako štiri sobe, proda L. e b a n P e t e r, Šempeterska cesta 7, Gorica. (579)

Pisar šestintrideset let, bolehen in že več let pod inkvizicijo politične in moralne poverznosti prosi dobre in poštene ljudi za kakoršnositvobodi delo na deželi. Blagobotne ponudbe pod: A. Trobec — na upravo „Edinosti“, „Piccola“ ali „Neue Freie Presse“. 607

Adolf Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke
Trst, via S. Giovanni 16, I. n.
prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.
Najdogovornejše cene.
POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v prvem nadstropju.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov
Izdiranje zobov brez vsake bolečine
Dr. J. Čermák || V. Tuscher
zobozdravnik || koncesij. zobni tehnik
... TRST ...
ulica della Caserma št. 13, II. n.

Ker sem prisiljen v kratkem se preseliti

prodajalo se bo vse blago, kakor batist, perkal, oksford, zefir, platno, panama, sukno, obleke, čevlji itd. itd.
po čudežno nizkih cenah.
: ulica Nuova št. 36 :
Trgovina posameznih partij
Sigmund Vamos
EN OBISK ZADOSTUJE, DA SE PREPRICATE O TEJ UGODNI PRILIKI!

NOVO POGREBNO PODJETJE

H. Stibial in drug se je preselilo na Corso 49 (Piazza Goldoni). Tel. 1405.
z bogate opremo za vsakovrstni pogreb. in prodajalnico mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetic perle, porcelana. — Velika zaloga voščenih sveč
Prodaja na debelo in drobno.

zalogo pohištva Angelo Palma

TRST, ulica Giosuè Carducci 20, kjer najdete solid. blago po najnižih cenah.
Pri nakupovanju jedilnih, spalnih in prejemnih sob, posebne olajšave. novoporočencem :::

Panificio

renomirana tvornica za pečenje izvrstnega čajnega in dezertnega kruha.

Velika zaloga praznih buteljk

Trst, Via delle Ombrelle 5. Telefon 71, Romano 11.
GUIDO & UGO COEN
100.000 buteljk od šampanjca za refošk. Prodajajo in kupujejo se buteljke vsake vrste za refošk, šampanjec, bordeaux, renako vino, konjak itd. — Velika zaloga buteljk od pol litra in od eden in pol litra. Damjane iz stekla opletane. Prevzamejo se določiljavne na deželo. Kupuje razbito steklo vseh vrst

Na prodaj posestvo, hiša, vinograd, vrt z dvema vodnjakoma pripravno za vrtnarja. Več se poizve pri g. Ivanu Suban pri sv. Ivanu, gostilna „Na višavi“. 608

kuhinjskih potrebščin

košev, stolic, stekla, lesenih predmetov, svetilk, žlic, vilic, kozarcev in buteljke za krčmarje. **Jos. Adamich, Trst**
ulica Giulia vogal ulice Kandler št. 10

v vojaški stvari

Prva in edina pisarna v vojaški stvari, koncesionarna od c. kr. namestništva.
Daja nasvete in informacije o vsem kar se tiče novačenja in voj. službe. Izdeluje in odpešilja vsako vrsto prošnje vojašk. značaja — oprostjenje od vaj in kontrolnih snodov, enoletno prostovoljstvo, ženitbe, dosezanje zakonitih ugodnosti glede prezenčne službe vprejetja v vojaške šole itd. — Pooblaščen je zastopati stranke pred oblastnijami. — Posreduje v najtežavnih slučajih — Reševanje hitro in točno — **Uradno ure**: Ob delavnih od 9. do 12. predp. in od 4. do 7. popol. Ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. opolud.

Trgovin. čevljev

Antonio Bassi. Trst, ul. del Rivo 42
VELIK IZBOR ČEVLJEV LASTNEGA IZDELKA PO ZNIŽANIH CENAH, DA SE OLAJŠA SL. OBČINSTVU NAKUP.

Tomo Kelemenic

krojač
ulica Giulia št. 31, I. nad.
priporoča svojo moderno urejeno krojačnico, v kateri se izvršuje vsa dela spadajoča v krojaško stroko. Cene zmerne. Svoji k svojtm!

Zaloga in izdelovalnica glasovirjev

C. Olivo, Trst

ulica Geppa 16., I. nadstr.
Glasovirji in Fianini — Orkestroni zadujih novosti
Prodaja — Menjava — Posojuje.
Uglašanja in popravljanja. — Cene zmerne.

!Emporij!

„ALLA MODA TRIESTINA“
Trst - ulica Farneto št. 4.
ODPRLA SE JE NOVA PRODAJALNICA manufakturnega blaga ter blaga vsake vrste, konfekcionirane, kakor tudi drobnarije. Lastna izdelovalnica. Krojačnica za ženske izdelke. **Veliko iznenadenje!**
!! Cela oprema za neveste zastoj !!
Se priporoča trvdka BORSATTI & Co

Hočete se prepričati? obiščite velika skladišča **Marije ud. Salarini**

Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuova (vogal Torrente) Alla città di Londra
Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke vsakemu za otroke. Površniki, močne jope kakor tudi zlatih palstov. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tirolski ločen. Nepremoljivi plašči (pristni angleški) Specijaliteta: blago tu- in inozemskih sovraž. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovjši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah

VELIKA ZALOGA

apnenega karbida
vodekl od 100 kg kron 31; 50 kg kron 32:20; zrnati K 34:20 za 100 kilogram. čista teža, embalaža zastoj.
proti takojšnjemu plačilu ali pošt. povzetju, — „FRANKO ZALOGA TRST“
PAOLO PATRIZI, TRST
ulica San Lazzaro št. 9

SAMO MINOS PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOZ SE GA DRŽE MILIONI
je tisti, o katerem prav znani in odlični kemik milne industrije, g. dr. K. DEITE — Borolin, da ima veliko pralno večjo nego milo ali milo in soda. ne da bi se lotili perila.
Minlos^{ov} pralni prašek
je terej najboljšje, kar se more rabiti za pranje perila, varuje perilo kar se najbolj da misliti, je POČENI in daje bliščečo beloto in je popolnoma brez duha. Zavitok 1/2 kg stane samo 30 vin.
Dobiva se v trgovinah z drogerijami, kolonijalnimi blagom in milom.
Na debelo **L. Minlos**
Dunaj, I. Mülkerbastei 3.